

PM Rotel I (Dnr KS 2025/452)

Betänkandet - Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet och hemställan från Konkurrensverket om företagskoncentrationer (SOU 2025:22)

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet
Remisstid den 23 juni 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringsdepartementet har remitterat betänkandet *Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet och hemställan från Konkurrensverket om företagskoncentrationer (SOU 2025:22)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningen syftar till att analysera och föreslå åtgärder för att stärka konkurrensen inom både offentlig sektor och det privata näringslivet. Förslagen omfattar bland annat åtgärder för ökad transparens i upphandling, stärkta tillsynsfunktioner samt en översyn av konkurrenslagstiftningens tillämpning på offentlig verksamhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret välkomnar syftet att motverka konkurrensbegränsande samarbete och redogör för sina synpunkter på förslaget i tjänsteutlåtandet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stadsledningskontoret redovisar i sitt tjänsteutlåtande flera invändningar mot förslaget, som i praktiken kommer leda till en kraftig ökning av den kommunala byråkratin. Att överföra ett svårt uppdrag som kräver omfattande utredningsresurser,

se sid 24 första stycket och sid 25 fjärde stycket, till kommunerna för att Konkurrensverket inte haft råd är en uppenbar kostnadsöverflyttningen från stat till kommun. Så som den nuvarande regeringen valt att tillämpa finansieringsprincipen kommer det ske utan rimlig kompensation.

Stadsledningskontoret redovisar också några punkter där de föreslagna åtgärderna skulle vara välkomna. Jag instämmer i dessa bedömningar.

En mer principiell fråga, som också berörs av stadsledningskontoret, rör frågan om den kommunala självstyrelsen. Denna princip är grundlagsfäst i regeringsformen och har under lång tid bidragit till att Sverige utvecklats som ett rikt och demokratiskt starkt land. Genom att ge kommuner och regioner betydande inflytande har lokala och regionala samhällsproblem kunnat mötas med praktisk politik. Genom en mångfald av olika insatser har en konkurrens om de bästa lösningarna utvecklats.

När denna utredning nu föreslår att Konkurrensverket ska få större makt att begränsa lokala politiska beslut är det en ironi att det i slutändan riskerar att istället innebära en stark begränsning av konkurrensen. I verkligheten riskerar förslaget medföra att kommuner och regioner blir mer räddhågsna att fatta beslut, vilket i slutändan kan innebära ett ökat antal privata oligopol eller i värsta fall monopol.

Stockholms stad är övertygade om att principen om kommunal självstyrelse är en bra princip som bör vårdas. Att ge en statlig myndighet möjlighet att generellt förbjuda kommuner att bedriva verksamhet till dess att kommunerna inför domstol visat att de visst har befogenhet att bedriva denna verksamhet är rättsosäkert och i direkt strid mot den kommunala självstyrelsen.

Utredningens förslag innebär i praktiken att en privat nyetablering kan tvinga kommuner att avveckla verksamheter som under lång tid, i avsaknad av ett privat utbud i en kommun, ansetts vara motiverat ur ett allmänt intresse, något som riskerar skapa nya privata monopol. Privata företags ekonomiska intressen överordnas därmed allmänintresset och lokalt inflytande. Att resultatet riskerar att innebära sämre utbud och högre priser för medborgarna värderas inte alls i utredningen.

Mot bakgrund av den kraftiga begränsning av den kommunala självstyrelsen som förslaget innebär anser Stockholms stad att utredningens förslag inte kan utgöra grund för kommande lagstiftning. Även om det finns enskilda delar som är välkomna är helheten orimlig varför förslaget bör avslås i sin helhet.

Stockholm den 11 juni 2025

Karin Wanngård

Bilaga

1. Remiss - Betänkandet - Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet och hemställan från Konkurrensverket om företagskoncentrationer (SOU 2025:22), dnr KS 2025/452-1.1
2. Bilaga - Promemoria med förslag till ändringar i konkurrenslagen, dnr KS 2025/452-1.2
3. Bilaga - Promemoria med förslag till ändringar i konkurrenslagen, dnr KS 2025/452-1.3
4. Bilaga - Hemställan om ändringar i konkurrenslagens (2008:579) bestämmelser om företagskoncentrationer, dnr KS 2025/452-1.4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Regeringen beslutade den 28 september 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att överväga om det finns behov av nya, kompletterande regler inom konkurrensområdet (dir. 2023:136). Den 15 februari 2024 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till utredningen. Utredaren fick då i uppdrag att även se över reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (dir. 2024:20).

Utredningens uppdrag kan delas i tre delar:

- Bör ett nytt, bredare konkurrensverktyg för Konkurrensverket införas i svensk rätt?
- Bör det införas en informationsplikt för företagskoncentrationer som i dag inte omfattas av anmälningsplikt?
- Kan reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet effektiviseras?

Utredningen syftar till att tydliggöra spelreglerna mellan offentliga och privata aktörer i marknadsliknande verksamhet. Den föreslagna lagstiftningen avser att motverka snedvridning av konkurrens, särskilt när offentliga aktörer bedriver säljverksamhet som konkurrerar med privata företag.

Betänkandet innehåller flera förslag som syftar till att stärka konkurrensen och öka tydligheten i regelverket. Bland annat föreslås att Konkurrensverket får fler verktyg i sitt tillsynsarbete, däribland möjligheten att rikta konkurrensfrämjande ålägganden till samtliga företag på en viss marknad. Vidare föreslås införandet av en informationsplikt vid företagskoncentrationer, det vill säga sammanslagningar av företag, även i de fall då dagens tröskelvärden inte uppnås. Ett centralt inslag i betänkandet är dessutom förslaget om en ny lag, lagen om offentlig säljverksamhet, som innebär en förändrad reglering av offentliga aktörers försäljning av varor och tjänster direkt till både konsumenter och företag.

Hemställan innehåller kompletterande förslag, däribland införandet av särskilda frister för Konkurrensverkets undersökningar av företagskoncentrationer samt för överklaganden till domstol. Dessutom föreslås en justering av en av förutsättningarna för när ett förbud eller ett åläggande vid företagskoncentrationer kan meddelas. Slutligen föreslås en mindre begränsning av de situationer i vilka företag som överklagar sådana beslut kan få ersättning för rättegångskostnader.

Den nuvarande ordningen för att hantera konflikter mellan offentlig och privat verksamhet föreslås ersättas med en ny lag om offentlig säljverksamhet, som bygger på en förbudsprincip. Det innebär att det framöver inte ska vara tillåtet för en offentlig aktör att bedriva en säljverksamhet, eller att inom ramen för en sådan verksamhet använda sig av ett förfarande, som på ett otillbörligt sätt påverkar eller riskerar att påverka förutsättningarna för privata aktörer att verka på marknaden. Förbudet ska dock inte gälla om verksamheten eller förfarandet kan anses vara motiverat utifrån ett allmänt intresse.

Den nya lagen medför även att offentliga aktörer måste utvärdera och dokumentera sin säljverksamhet minst vart fjärde år för att bedöma hur den förhåller sig till förbudet. Därtill ska en särskild redovisning över säljverksamheten upprättas årligen. För att stärka efterlevnaden införs också en möjlighet för Konkurrensverket att besluta om en marknadsstörningsavgift på upp till 20 miljoner kronor, om en offentlig aktör uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbudet.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret välkomnar syftet att motverka konkurrensbegränsande samarbete. Det är bra att konkurrensverket kan godta åtaganden från företag istället för att själva utforma åtgärder för att undanröja hinder för konkurrens.

Ny informationsplikt som omfattar även mindre företag och företag med stort värde men låg omsättning har ett gott syfte. Det kan hindra att stora företag köper upp mindre konkurrenter och att en viss bransch drabbas av oligopolsituationer. På sid 21 konstateras dock att flertalet anmälningar mellan 2019 - 2023 inte medfört några åtgärder. Ett förslag kan mot den bakgrunden vara att de företag som anmäler ett köp av en konkurrent i samband med anmälan också redovisar vilka åtgärder som vidtas för att motverka en försämrad konkurrenssituation och att dessa godkänns av Konkurrensverket i samband med att förvärvet godkänns.

Sammanfattningsvis innebär förslaget enligt stadsledningskontorets bedömning att Konkurrensverket överför ett svårt uppdrag som kräver omfattande utredningsresurser, se sid 24 första stycket och sid 25 fjärde stycket, till kommuner, regioner och stat. Det kan vara lättare att hantera för större kommuner och regioner men kan bli betungande för små vad gäller föreslagen rapportering och uppföljning. (Se sista stycket sid 26 och de första två styckena på sid 27). I det sammanhanget vore det därför också bra med tydligare definitioner av ”offentlig säljverksamhet” och vad som kan betraktas som ”försvarbart från allmän synpunkt”.

De föreslagna stegen för prövning skulle förenklas om stegen bytte plats. Det skulle innebära att prövningen om förfarandet eller verksamheten är försvarbar från allmän synpunkt görs först och sedan om det otillbörligt påverkar möjligheten för privata aktörer att bedriva verksamhet.

Stadsledningskontoret bedömer att det är bra att Konkurrensverket föreslås kunna godta åtgärder från offentliga aktörer vid eventuella förelägganden om beteendemässiga eller strukturella åtgärder. (Sid 27).

Stadsledningskontoret anser att ett förslag på mer proaktivt tillvägagångssätt skulle kunna vara att en offentlig aktör som avser att utveckla en säljverksamhet har anmälningsskyldighet till Konkurrensverket. Vid anmälan ska den offentliga aktören även motivera det allmänna behovet av säljverksamheten. Här kan även beskrivas huruvida marknaden har prövats genom exempelvis beskriva om de på den aktuella marknaden har prövat att engagera privata aktörer för uppdraget men inte lyckats. En sådan anmälan skulle hjälpa den offentliga aktören att i förhand beskriva sina förutsättningar för säljverksamheten och hur verksamheten planeras bedrivas utan risk för att hindra privata initiativ och effektiv konkurrens. Ett sådant förfarande skulle kunna bidra till ett informationsutbyte mellan de offentliga aktörerna och Konkurrensverket. Det skulle också utgöra en grund för den fortsatta utvärderingen och rapporteringen som föreslås av utredningen. (Sid 26–27).

Att ta ställning till om en säljverksamhet eller ett förfarande omfattas av det föreslagna förbudet eller om den är tillåten kan innefatta komplicerade bedömningar. Här behövs tydligare vägledning från lagstiftaren till stöd för bedömningen av vad som är otillbörlig säljverksamhet och vad som är försvarbart från allmän synpunkt.

Förslagen innebär att en offentlig aktör kan åläggas att betala marknadsstörningsavgift om aktören uppsåtligt eller av oaktsamhet överträder förbudet mot otillbörlig säljverksamhet. Detta i kombination med att det är fråga om komplicerade bedömningar som ska göras medför risk att säljverksamhet som behövs och som är försvarbar från allmän synpunkt – och därmed tillåten – inte kommer till stånd. Utredningen lyfter denna svaghet med förslaget (s. 408 f) men kommer inte med några förslag för att motverka detta, utan konstaterar endast att skälen som talar för en marknadsstörningsavgift överväger nackdelarna. Förutom den rättsosäkerhet som otydlig reglering i kombination med straffavgifter innebär så finns det risk att den kommunala initiativrätten, som är en del av det kommunala självstyret, påverkas negativt av förslaget.

Beslut om marknadsstörningsavgift ska meddelas inom fem år från det att överträdelsen upphörde. Det är svårt att se att det skulle finnas ett behov att kunna besluta om avgift så lång tid efter att en överträdelse har upphört.

En central fråga i en prövning enligt LOS kommer sannolikt att vara om verksamheten är förenlig med den kommunala kompetensen. Den frågan kommer att prövas av Konkurrensverket som första instans. Det kan ifrågasättas om det är lämpligt att Konkurrensverket ska göra den bedömningen.

Ett alternativ som skulle kunna minska osäkerheten kan vara att offentliga aktörer som vill utveckla en säljverksamhet ges möjlighet att begära och få ett förhandsbesked från Konkurrensverket om verksamheten är tillåten. Detta innebär dock såklart mer administration. Vidare kan det som bedöms vara tillåtet vid ett tillfälle komma att ändras senare på grund av ändrade förhållanden. Ett annat alternativ kan vara en anmälningsskyldighet som resulterar i en dialog med Konkurrensverket.

Kraven på att vart fjärde år utvärdera och dokumentera hur säljverksamheten förhåller sig till förbudet samt kravet att varje år upprätta en särskild redovisning över säljverksamheten innebär en ökad administrativ börda och ett ingrepp i det kommunala självstyret.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.